

1.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SIGNIFICATIONE VOCIS חלה.

Quam
Venia Ampl. Facult. Philos. Aboëns.

PUBLICO EXAMINI MODESTE OFFERENT

GABRIEL HIRN,

*Philos. Magister, Stip. Bilmark. & Vicarius,
Collega Scholæ Cathedr. Aboëns.*

ET

FRIDERICUS EMANUEL DICKMAN,

*Stip. Regius,
Tavastenses.*

In Aud. Physico die XVIII Febr. MDCCCVII

H. a. m. c.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

§. I.

Artium, quæ orbi innotuere antiquo, habitum, nostris temporibus bene satis non esse explicatum & cognitum, magnumque inde in scriptis Veterum explicandis, Interpreti redundare incommodum, omnes, qui volumina Priscorum diligenti versarint manus; imprimis vero, qui suam in Sacro V. Testamenti Codice interpretando collocarint operam, facile dabunt. Si vero ulla alia ars, cujus penitior adhuc desideratur cognitio, certe Musica Hebræorum huc referenda est. Satis enim loquuntur Psalmi Davidis, alia ut taceamus Hebræorum oracula, plurimas in iisdem ad artem Hebræorum tonicam spectantes allusiones, terminos artis technicos, immo nomina Instrumentorum Musicorum, quæ magnam Lectori facescunt remoram, aut omne prorsus respuunt interpretandi periculum, occurrere (a).

A

cum

(a) Exempli loco sint vocabula שרשן, נחילרת, גתית, &c.

cum הלל illud, in Odis Davidicis septuagesies se-
 mel, & ter in Elegia Habacuci recurrens, maxi-
 mis, neque hactenus quidem decisis, locum dederit
 controversiis; Lectoribus haud ingratum fore judica-
 vimus, si præcipuas Interpretum de hac ad Musicam
 certe referenda voce sententias, Specimine hocce
 Academico recensitas & pro virili castigatas pro-
 posuerimus: Mitiores L. B. censuram eo certius,
 quod in usu vocabuli definiendo vel sagacissimi hæ-
 reant & inter se dissideant viri, nobis spondentes.

§. II.

Antiqui Interpretes, quibus consentientibus alias
 maxima habenda est fides, in voce הלל explicanda,
 sibi non constant. LXX vertit per διαψαλμα, quod
 quidem vocabulum, largam adeo (ut §. sequenti
 videbimus) Interpretibus litigandi præbuit mate-
 riam, ut adhuc sub iudice lis sit, quid voce ista sig-
 nificatum voluerit. AQUILA vero vertit per αα,
 semper, sibi que consentientes habet SYMMACHUM
 εσ τον αιωνα, in æternum, THEODOTIONEM εσ τελος,
 in finem, & CHALDÆUM ילעלע ילעלע in secula seculorum
 το: הלל transferentes. Sed si vel maxime
 concedatur, notionem perpetuitatis, quibusdam in
 locis contextui minime esse inimicam; negari tamen
 ex altera parte non poterit, sensum plurimis locis,
 maxime impeditum, ut ex. gr. Pf. LXXXI. 18,
 Habac. III. 3, &c., imo absolum, ut ex. gr.
 Pf.

Pf. IV. 5, XXXII. 4, 7, LXVIII. 8. &c. hac admisa interpretatione oriri. Unde quoque probabile est, AQUILAM, ceterosque eandem interpretandi viam ingresses Interpretes, e falsa & temporis lapsu forsan detrita lectione, suam hausisse metaphrasin. Alias enim & si vox ἡλιθὶς idem significaret ac *semper*, nulla idonea afferri poterit causa, cur aliis in libris V. Testamenti quam in Psalmis & in Elegia Habacuci non reperiatur? cum tamen idea *perpetuitatis*, sæpissime his in libris recurrat.

§. III.

Patrum vero Ecclesiasticorum plerique, versionem Alexandrinam secuti, vocem διαψαλμα varie explicant.

GREGORIUS NYSSENUS (b) de hac voce ita commentatur: Χρη δὲ μηδὲ το διαψαλμα παραδραμεῖν ἀθεώρητον τοῖς μὲν οὖν πρὸ ἡμῶν μεταβολὴν τοῦ νοήματος, ἢ προσώπου ἢ πράγματος, σημαίνειν ἐνομίσει το διαψαλμα ἡμεῖς δὲ τὰς τε τῶν πατέρων ὑπολήψεις οὐκ ἀποβάλλομεν, καὶ τε ταὶ παρ' ἑαυτῶν ἐννοῶσαι, πρὸς τὴν τοῦ ῥητοῦ τούτου σημασίαν, οὐ κατακνησομεν ταύτην οὖν τινὰ τοῦ διαψάλματος κατελάβομεν τὴν δια-

A 2

νοι-

(b) Tomi I. Tract. II. in Pf. Cap. X. p. 319. &c. Edit. Morelli Paris. MDCXV.

νοϊαν, ὅτι προΐούσης κατὰ τὸ ἀκόλουθον τῆς ψαλμωδίας, ἢ τις ἐγένετο μεταξύ προΦιτεύοντος τοῦ Δαβίδ, ἕτερα τοῦ ἀγίου πνεύματος ἑλλαμψις, καὶ προσθήκη τις κατὰ τὴν γνῶσιν χαρισματος, ἐπ' ἀφελεία των δεχομένων τὴν προΦιτείαν· ἐπέχων ἑαυτοῦ τὴν Φωνὴν, καιρὸν τῆ διανοία δεῖσθαι των νοημάτων τὴν γνῶσιν των γινομένων ἐν αὐτῷ παρὰ τῆς θείας ἑλλαμψεως· καὶ ὡσπερ πολλακίς τινές ἢ ἐν ὁῶν συμβαδίζοντες, ἢ ἐν συλλόγοις μετ' ἀλλήλων διαλεγόμενοι, εἰ ποθεν ἀδρόως ἤχησις ταῖς ἀκοαῖς προσβάλοι, παυσαμένοι τοῦ λόγου πρὸς τὸν ἦχον τῆ διανοία συντείνονται· σχολὴν παρέχοντες δὲ ἡσυχίας τῆ ἀκοῇ του γινῶαι του ἦχου τὴν δυναμιν· εἴτα παυσαμένης τῆς προσηχούσης Φωνῆς, πάλιν των πρὸς ἀλλήλους ἔχονται λόγων· οὕτως ὁ μέγας Δαβίδ ὑποΦιτεύων πνεύματι, ἀπεφθάρσας μεμαθήκει, διεξείη τι μελωδία. καὶ ἐστὶ μεταξύ λέγων ἐδιδάσκειτο, ὑπέχων πνευματικῶς ἐνηχοῦντι τὴν τῆς ψυχῆς, καὶ κατασιγαζὼν τὸ μέλος, ὡν ἂν πλήρης ἐγένετο νοημάτων ταῦτα διεξείη πάλιν ἐνεῖθων τῆ μελωδία ταῖς λόγοις. ἔστι οὖν τὸ διαψαλμα, ὡς ἂν τις ὄρω περιλαβὼν εἶποι, μεταξύ τῆς ψαλμωδίας γενομένη κατὰ τὰ ἀδρόαν ἐπιθέμισις, πρὸς ὑπόδοχὴν τοῦ θεοῦ ἐπικρινομένου νοήματος· ἢ οὕτως μᾶλλον ἂν τις ὀρίσαιο τὸ διαψαλμα εἶναι, διδασκαλίαν παρὰ τοῦ πνεύματος τῆ ψυχῇ κατὰ τὸ ἀπόρητον ἐγγινομένην τῆς περὶ το νοημα τοῦτο προσοχῆς τὰ συνεχῆς τῆς μελωδίας ἐπικοπτοῦσης. i. e. *Neque quid sit Diapsalma indiscussum relinquere oportet. Illis igitur qui nos antecesserunt, visum est, diapsalma significare vel mutationem cogi-*

tationis seu consilii, vel personæ vel rei. Nos vero Patrum opinione non abjecta, non cunctabimur aliquid etiam ex nobis de vocabuli hujus significatione excogitare. Hujusmodi igitur quadam de diapsalmato existimatione imbuti sumus, cum cursu suo & ordine, psalmodia procedente, alia quædam inter prophetandum & canendum, a Spiritu Sancto illustratio, & velut additamentum quoddam cælestis cognitionis veniret, ad utilitatem eorum qui oracula hæc recepturi erant, cohibens suam vocem David, spatium animo dabat excipiendi cognitionem cælestium arcanorum a divina illuminatione missam, & quemadmodum nonnulli, dum vel iter simul faciunt, vel in convivis & conventibus simul colloquuntur, si ex improviso sonus quispiam ad aures accidat, abrupto sermone, animum & cogitationem ad excitatum strepitum convertunt, otiumque quodammodo per quietem auribus largiuntur, ut ad sonum eo intensius intendant: deinde sedato strepitu, sermones interruptos resumunt. Sic & magnus David Spiritui Sancto in oraculis promendis subserviens, quæ didicerat, per melodiam explicabat, & si quid inter loquendum edocebatur, cedens ei qui spiritualiter auditum mentis insonabat, cantumque sistens, cum divinis cogitationibus rursus repletus esset, eas pandebat acceptosque sermones melodiæ & concentibus suis adaptabât. Est igitur Diapsalma, si quis id definitione comprehendere velit, cessatio seu quies derepente inter psallendum facta, ad receptionem divinitus missæ illustrationis. Vel rectius

diapsalma hoc modo quis definiaverit, se dicat, esse doctrinam a Spiritu Sancto animæ in occulto inspiratam, melodia per attentionem ad hanc instructionem interrupta.

HIERONYMUS (c) vero idem enucleaturus vocabulum his utitur verbis: *Quidam diapsalma commutationem metri dixerunt esse: alii pausationem spiritus: nonnulli alterius sensus exordium: sunt qui rythmi distinctionem, & quia Psalmi tunc temporis juncta voce ad organum canebantur, cujusdam Musicae varietatis existiment silentium. Nobis nihil horum videtur, cum Aquila, qui verborum Hebraeorum diligentissimus explicator est, sela, hoc est diapsalma, quod ex ט, ל, א, scribitur, semper transtulerit: & inveniamus in Psalmorum quoque sine diapsalma positum, ut est illud in tertio: *Dentes peccatorum contrivisti: Domini est salus, & super populum tuum benedictio tua הלל, i. e. semper. Et in vigesimo tertio: Quis est iste rex gloria? Dominus virtutum ipse est rex gloria, semper. Et contra in Psalmis multorum versuum penitus non inveniatur, in tricesimo videlicet sexto, & septuagesimo septimo, & in centesimo decimo octavo; rursus nonus Psalmus distingvatur cantico diapsalmatis: cum utique, sicut quibusdam videtur, diapsalma indicium silentii esse non possit. Ex quo animadvertimus, hoc verbum superiora pariter inferioraque comedere: aut certe**

(c) In Epistola CXXXVIII. ad Marcellam.

certe docere, sempiterna esse, quæ dicta sunt: ut est illud in tertio: Multi dicunt anima meæ non est salus ipsi in Deo suo, semper. Et rursum: Voce mea ad Dominum clamavi, & exaudivit me de monte sancto suo, semper. Et in quarto: Ut quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? semper. Et alibi: Quæ dicitis in cordibus vestris, & in cubilibus vestris, compungimini, semper. Et in Habacuc: Deus ab austro veniet & Sanctus de monte Pharan, semper. Et infra: Juramenta tribubus, quæ locutus es, semper. Scire autem debemus, apud Hebræos in fine librorum, unum e tribus solere subnecti, ut aut אמן scribant, aut הלה, aut דלש, quod exprimit pacem, unde & Salomon pacificus dicitur. Igitur, ut solemus nos, completis opusculis ad distinctionem rei alterius sequentis, medium interponere, Explicit, aut feliciter, aut aliquid istiusmodi: ita & Hebræi, ut, quæ scripta sunt roborentur, facere solent, ut dicant amen, aut in sempiternum: aut scribenda commemorant, ut ponant sela, aut transacta feliciter protestantur, pacem in ultimo subnotantes. Sed ut Gregoriana illa hypothesis fanatica est; ita hanc quoque interpretationem ineptam esse, §. præcedenti probavimus.

Ceterorum vero Patrum conjecturas, unicum THEODORETUM, quocum idem facit SVIDAS (d) si exuperis, referre non attinet. Suam enim, ne
fle

(d) In Lexico sub voce διαφασμα

fic quidem improbabilem, his verbis affert explicationem THEODORETUS (e): οὐ δὴ χάριν μέλους ἐναλλαγὴν ὑπολαμβάνω σημαίνειν τοῦ διαψαλματος τὴν γραφὴν. i. e. *Quam ob rem cantus mutationem significare arbitror diapsalmatis scripturam.* Et paulo post: τὸ τῶν διαψαλμα δοκῆ μοι σημαίνειν, ὡς ἔφην, τὴν τοῦ μέλους μεταβολήν. i. e. *Diapsalma igitur videtur mihi innuere, ut dixi, cantus vicissitudinem.*

§. IV.

Serioris ætatis Interpretum, quisque suo indulget ingenio: aliis rationes Etymologicas sequentibus, aliis pro compendio scriptionis vocem הלס habentibus, aliis demum aliter, prout quemque conjiciendi traxerit libido, explicantibus.

Sunt qui vocabulum הלס a verbo הלס, *prostravit*, derivent, indeque *prostrationem sc. vocis*, qualis fieri solet in pausa, significare existiment. Ponit scilicet SIMONIS (f), masculinam formam הלס, earundem litterarum innuere Radicem, & excluda 3^a Radicali, cum ה paragogico junctam, efficere הלס. VRIMOET (g) autem statuit, vocem הלס, ad

(e) Præfat. in Pl. p. 606. &c. Edit. Schulze, Halæ MDCCLXIX.

☞ (f) In Lexico sub voce הלס

(g) *Annot. ad dicta classica* T. II, p. 186.

ad formam מְנִיחָה, retracto accentu permutari in סְלִיחָה. Hanc vero derivationem, vel si mavis formationem, linguæ genio, esse repugnantem, rite observat Illustr. MICHAELIS (h). Præterquam enim quod certum sit, סְלִיחָה in pausa audire מְנִיחָה, nec satis grammaticam esse permutationem του: מְנִיחָה, in מְנִיחָה, per se patet, vocabulum illud סְלִיחָה, si origines suas traheret a סְלִיחָה, potius scribendum esse מְנִיחָה. — Alii, collatione cum radice סָלַח, extulit, elevavit animum, instituta, vocem סְלִיחָה, imperativum esse putant, & ad tacitam meditationem præcedentis sententiæ, quasi vices sustineret interjectionis, referunt. Quam quidem sententiam HEUMANUS (i) imprimis defendit, licet sententia sua in medium prolata dubius hæreat & tandem subjungat: *Quamobrem sic ego quidem censeo, Sela significasse aut repetitionem illius versus, cui subjungitur; aut pausam & interruptionem cantus per Musicam Instrumentalem; aut totius chori concentum; aut universæ concionis concentum cum cantoribus.* Atque eandem quoque sententiam fovet COCCEJUS (k): סְלִיחָה, inquit, loco interjectionis accipio, vel pro signo elevandi animum & expendendi,

B

quod

(h) In *Suppl.*, ad *Lexica Hebr.*

(i) Vid. UGOLINI *Thef. T.* XXXII. p. 736 &c., ubi *Programma* Ejus de סְלִיחָה *Hebræorum, interjectione Musica* reculum occurrit.

(k) In *Lexico Hebr.*

quod dicitur. Si vero סֵלָה in pausa סֵלָה, formam constitueret imperativam verbi סֵלָה; etiam סֵלָה־יִּמְלִיכָה similem admittere posset formam: quod tamen legibus repugnat Grammaticis. — Sunt etiam, qui verbum סֵלָה *æstimavit*, hujus vocis radicem esse putent; de hac autem derivatione, idem valet iudicium, quod de præcedentibus nuper attulimus.

Interpretem vero qui omnem ex etymo vocabulum סֵלָה interpretandi spem deserentes, e compendio scriptionis & *abbreviatione*, in Scholis Rabinorum רשאי תכורת audiente, illud explicant, singulas vocis litteras, quarum quævis *initialis* habenda esset, ad totidem, Musicam spectantia, & integram sententiam involventia, vocabula referunt: quibus vero vocabulis respondeant litteræ istæ initiales, de ea quidem re vehementer contendunt. MEIBOMIUS (1) per סוב למעלה השר, *redi sursum cantor* (quo quidem pacto Itatorum *Da Capo* responderet) sensum vocabuli סֵלָה restituisse sibi videtur. Quum vero vox סֵלָה, media in periodo, ubi repetitio antecedentium haud bene conveniret, sæpe occurrat, mole sua ruit Meibomiana hypothesis. Hinc REIMIUS (m) præsumptum illud scriptionis compendium, ita supplet: סֵלָה לִי (לכו) הַשֵּׁם

pro-

(1) Interpret. nov. Specim. I, p. 27. sq.

(m) In Miscell. Lipsi, T. III, p. 61. &c.

propitius esto mihi (l. nobis) o Deus! Anonymus vero apud EICHHORN (n), vocem סלה *vel per: סימן להטנצח*, *signum pro Praefecto chori Musici*, *vel per: סימן לשנית הקול*, *signum ad tonum modulandum*, *vel per: סימן לענות הטקהלות*, *signum ut alternis choris sit cantandum*, *vel per: סימן לכל העם*, *signum pro toto populo, ut concinat*, e. f. p. explicari posse conjicit. Licet vero negandum non sit, morem abbreviandi, non modo in Paraphrasi Chaldaica, ubi vocem יהוה frequenti illa vocula יי expressam legimus, verum etiam in Encomio Mohammedis illo: صَلَّيْكَ اللَّهُ، عَلَيْهِ، وَآلِهِ، وَآلِهِ، وَسَلَّمَ، *Tsalam, τω: עליه*, *benedicat ei Deus & det illi pacem*, respondere deprehendimus, esse usitatum, (quo quidem argumento conjecturam suam imprimis superstruxisse videntur laudati Interpretes); nihil tamen absurdus cogitari poterit, quam e more Chirographorum abbreviandi in Paraphrasibus, ad similem in Originali Codice morem colligere, Arabumque consuetudines Psalmorum Auctoribus fingere proprias. Præterea nullam perspicere possumus rationem, cur unicum illud vocabulum סלה pro Compendio scriptionis habendum sit, cum alia ejus generis compendia, in

(n) Allgem. Bibliothek der Bibl. Litter, P. V. p. 525.
199

toto V. T. Codice, non adhibeantur, quamvis voces eadem sæpissime ibi recurrant.

Sed neque magis probabilis est Ceterorum antea factis Seculis Interpretum explicandi ratio. ABEN ESRA scilicet vocabulum שלח de nota asseverandi intelligit, quo quidem pacto Græcorum αμην responderet, sibi que assentientes habet JUNIUM & TREMELLIUM (p), qui tamen pro vario locorum in Psalmis contextu, שלח vertunt per *plane*, ut ex. gr. Ps. III: 3; aliis vero locis per *maxime*, *jumme*, *vehementissime*, *potentissime*, *excellenterissime* &c. Sed versionem hancce vagam esse & cum contextu sæpius pugnantem, vix eget notatione. — VATABLUS vero notam exclamationis & admirationis esse dicit, & pro varietate textus suam variat explicationem. Ita Ps. III: 3. vocem שלח sic vertit: *o! gravem calamitatem meam!* Ps. XX: 4. שלח ad hunc tenorem exprimit: *quam magnum est offerre oblationem Deo gratam; magni momenti est, holocaustum a Deo probari, & preces ab eo exaudiri.* Ps. XXI: 3. שלח ita circumloquitur: *O magnam & admirabilem Dei benevolentiam erga Davidem &c.* Hanc vero explicationem eodem fere loco habendam esse ac interpretamentum æque arbitrarium, quod attulit

PA-

(o) In Biblia S:æ TREMELLII & JUNII ad Ps. III: 3.

PASCHIUS (q) his verbis: *Sela est nomen Dei significativum, quod excelsam & summe celebrandam ejus T. O. M. Numinis Majestatem, in Nonnullis Psalmis, hymnis atque Canticis sacro Hebræis pro liberrima Spiritus Sancti οικονομία septuagies & quater denotare atque exprimere videtur; quemque facile nobis daturum confidimus. Si enim ex arbitrio pendeat Interpretis, vim vocabulis, prout ipsi placuerit, adjicere, nescimus sane, quem non possit Sacris Vatribus affingere sensum. Hinc neque probare possumus conjecturam, alias ingeniosam MARINI (r), qua vocem הלל nostro sol, la, musico respondere affirmatur. — Testatur tamen ipsa interpretationum, quas ex innumeris jam attulimus, diversitas, in exponenda voce הלל, mirum in modum allaborasse Interpretes.*

§. V.

Recentiores vero quod attinet Interpretes, plerique Eorum in voce הלל explicanda dubii hærent, eamque ob causam in versionibus suis plane omitunt. Illustr. MICHAELIS (f) ex. gr. de hac voce
ita

(p) In Disfert. Witteb. 1685 edita, quam recudi curavit UGOLINUS l. c. p. 629. &c.

(q) Quam affert NOLDIUS in Concordant: Particular. sub voce הלל

(r) In Suppl. ad Lexica Hebr.

ita scribit: *Aliquid Musici significare videntur tres voces per הלס expressæ, quid autem? de eo conjecturam facere nolo, cum memoria de his Orientalium compendiis perierit; demumque addit: Hæc cum ita sint, in versione Bibliorum הלס semper omisi Syri Interpretis exemplo; Barbarum enim, ac significatu casum Sela, germanicis mediis identidem intextum, ridiculum mihi sonare videbatur. — DATHIUS (t) vero illis quidem assentitur, qui הלס notam Musicam esse statuunt; utrum vero sonos ipsos, vel modulationem, vel instrumenta Musica & eorum usum respexerit, definire non audet. Hinc in versione sua vocabulum הלס, quod sensum verborum nullibi afficere sibi videbatur, omittit; idemque faciunt alii recentiores Psalmorum Interpretes, ek. gr. KNAPP, MENDELSON, SEILER, cet, neque injuria. Cum enim genuina hujus vocis significatio neque ex Analogia Grammatica, nec ope cognatarum lingvarum, certo possit definiri; consultius certe videri poterit, voculam hancce ambiguam, de qua tantopere disputarunt Interpretes & cujus nulla, aut exigua saltem in vero Psalmographi sensu eruendo videretur esse vis, in versione præterire, quam incerta reddere paraphrasi. Si tamen, quid de notione του: הלס veri nobis videatur simillimum, libere profiteamur, non possumus, quin HERDERIANAM (u) hypothefin, qua*

הלס

(f) In Notis ad Glasii Philol. Sam. p. 554.

(t) Cfr Ejus Geist d. Hebr. Poësi, P. II. p. 576. &c.

הלל *mutationem toni* indicare statuitur, amplectamur: idque eam imprimis ob causam, quod in carminibus affectu plenis, & ubi affectus se immutant, crebro occurrat, in Psalmis vero Dogmaticis, ubi affectus vehementior desideratur, non inveniatur. Notum enim eum sit, Orientales Monotoniam in deliciis habere, ubi autem affectus animi requirit, numerum musicalem atque modum immutare; veri omnino videtur simillimum, Musicam Hebræorum eodem modo fuisse comparatam, eosdemque toni immutandi gratia, vocem הלל adhibuisse. Neque dubitamus, quin idem cogitarint LXX Interpretes, qui voce διαψαλμα utuntur. - Quicquid enim dicant Interpretes, probabiliorem vocis διαψαλματος vix ac ne vix quidem dabunt interpretationem, quam est SUIDÆ & THEODORETI, qui per μελous exprimunt εναλλαγην. (u)

(u) Eodem modo explicat HESYCHIUS in Lexico sub hac voce.

